
Hokejový šampionát mezi trilobity

Hokejový šampionát mezi trilobity

Až budou hokejoví fanoušci sedět v hledišti nové haly Sazka v Praze-Vysočanech a hráči budou svádět nelítostné souboje na ledě, měli by vědět, že hokejové mistrovství světa probíhá v místech, kde ještě před několika měsíci byl jeden z největších umělých odkryvů v paleozoických ordovických horninách a zároveň jedno z nejbohatších nalezišť zkamenělin v České republice.

V základové jámě našli inženýři geologové ve vrtech a stavbaři při výkopových pracích v černošedých břidlicích hojně zbytky, které správně rozpoznali jako fosílie. O nález informovali vědecké pracovníky paleontologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kteří ve spolupráci se specialisty z České geologické služby, Ústavu geologie a kolegy z katedry geotechniky stavební fakulty ČVUT pracujícími na stavbě zahájili na staveništi intenzivní záchranný paleontologický výzkum. V jeho průběhu bylo nalezeno velké množství zkamenělin. Ty pomohly nejen určit přesné stáří hornin, ale jsou i jedinečným dokladem o tom, jak vypadalo toto území před 450 milióny let, tj. ve starších prvohorách koncem ordoviku. Horniny, které byly odkryty na staveništi jasně ukazují, že vznikly na dně moře, v hloubce několika stovek metrů. Také se ukázalo, že toto dno bylo velmi nehostinné, bohaté rozkládajícími se organickými zbytky. Pravděpodobně i jeho zápach byl nevábný díky unikajícímu sirovočidlu, ze kterého chemickými procesy při zpevňování původně mazlavého bahna do podoby břidlic vznikl pyrit. Tento zlatožlutý minerál, zvaný lidově "kočičí zlato" je nejen jemně rozptýlený v hornině, ale koncentroval se i ve výplni zkamenělin, které tak někdy doslova svítí v černé hornině. Mezi zkamenělinami, které sem byly většinou připlavovány z mělčích oblastí, převládali různí trilobiti, a to od drobných forem dlouhých jen několik milimetrů až po druhy, jejichž zástupci dosahovali několikacentimetrové délky (kolem 10 - 15 cm). Vyskytovali se zde druhy poznané teprve nedávno, ale i takové, které byly známy již Joachimů Barrandovi, po kterém bylo pojmenováno geologické území se středních a západních Čechách, a do kterého spadá i vysočanská lokalita, na níž stojí hokejová hala. Velmi hojně tu byly i různé misky mlžů, ulity plžů a zbytky dnes již vymřelých ostnokožců – tzv. cystoidů. Mezi nimi se vyskytuje i jeden s kuriózním vědeckým jménem *Aristocystites metroi*, který byl svými objeviteli pojmenován na počest místa původního nálezů v pražském metru. V některých vrstvách se masově vyskytovaly mlžům podobné schránky ramenonožců - skupiny, jejíž zástupci jsou dnes již velmi vzácní, ale v minulosti tvořili jednu z nejhojnějších skupin živočichů v prvohorních oceánech. Překvapením byl hojný výskyt loděnkovitých hlavonožců s přímými schránkami, které jsou v českém ordoviku jinak poměrně vzácné. Pro určení stáří hornin byly velmi důležité nálezy zuhelnatělých zbytků graptolitů. Jejich kolonie připomínají listy drobných pilek otištěných na kameni. Většina nálezů je nyní uložena ve sbírkách České geologické služby, kde jsou postupně zpracovávány a budou podkladem pro odborná studia, která se zabývají nejen strohým popisem zkamenělin, ale i jejich ekologickými vztahy.

Zdroj:

doc. RNDr. Petr Kraft, CSc.; Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Ústav geologie a paleontologie, <http://www.natur.cuni.cz/>

RNDr. Petr Budil, PhD.; Česká geologická služba, [Ústav geologie](#),

RNDr. Jan Schröfel; Stavební fakulta ČVUT, [Katedra geotechniky](#)

foto:

RNDr. Petr Budil, PhD.

Jiří Kocourek

oddělení vnějších vztahů